

תוכן העניינים

1	הבית
18	זְקֵנָה
23	עצלות
30	הכפר של אמילי דיקינסון
36	"דילינג'ר מת"
42	הטיפול הפסיכואנליטי שלי
49	מאה שנים של בדירות
54	ילדות
59	אל תשאלי אותי לעולם
65	עבודות הבית
70	עולם מכושף
74	הצעקה
79	ביקורת ספרות
84	קנוניית התרנגולות
89	טיילים מגושמים
94	העלמה הדגולה
99	על גדות החידקל
104	הלב
109	חיי הכלל
115	שני קומוניסטים

121	כפרים
126	הילד שראה דובים
132	פילם
137	השחקן
143	תיאטרון הוא מילים
149	השפם הלבן
163	לבנה חיוורת עולה עמליל
186	הילדות והמוות
191	על האמונה והאי-אמונה באל
204	בני שיח
211	חמלה אוניברסלית
216	דיוקן של סופר
224	הערה
	מנאלה קונסוני / אחרית דבר: נטליה גינצבורג –
227	בין טורינו, רומא וירושלים

עצלות

בשנת 1944, בחודש אוקטובר, הגעתי לרומא בחיפוש אחר עבודה. בעלי מת בחורף הקודם. ברומא שכנה הוצאה לאור שבה עבד בעלי במשך שנים. בעל ההוצאה שהה כעת בשווייץ, אך מיד לאחר שחרור רומא חידשה ההוצאה את פעילותה. חשבתי שאם אבקש שם עבודה, הם ייענו לבקשתי. עם זאת, לא היה לי נעים לבקש דבר כזה, כי חשבתי שאקבל את העבודה מתוך רחמנות, כאלמנה שצריכה לפרנס את ילדיה. רציתי שמישהו ייתן לי עבודה על סמך כישורי ולא על סמך היכרות אישית. דא עקא, לא היו לי כישורים. המחשבה הזאת הטרידה אותי בחודשי הכיבוש הגרמני. שהיתי אז עם ילדי בכפר, בטוסקנה. המלחמה כבר חלפה שם, ובעקבותיה השתרר השקט שאחרי הסערה. לבסוף הגיעו האמריקאים אל האזור הכפרי הדומם ואל כפריו ההמומים. אנחנו עברנו לפירנצה. השארתי שם את הילדים אצל הורי ונסעתי לרומא. רציתי לעבוד, מפני שלא היה לי כסף, אם כי יכולתי להישאר אצל הורי ולחיות שם. אך הרעיון שהורי יפרנסו אותי עורר בי רתיעה רבה; ונוסף לכך רציתי שילדי ואני נגור שוב בבית משלנו. היינו חסרי בית במשך זמן רב. בחודשי המלחמה התגוררנו אצל קרובים וחברים, או במנזרים ובתי מלון. בדרכי לרומא, במכונית שנעצרה בכל חצי שעה, השתעשעתי בחלומות על עבודות הרפתקניות: למשל, אומנת, או כתבת פשע בעיתון

יומי. המכשול המרכזי בדרך להגשמת תוכניות התעסוקה שלי היה העובדה שלא ידעתי לעשות דבר. לא היה לי תואר אקדמי, שכן נטשתי את לימודי לאחר כישלון בלטינית (מקצוע שאף אחד לא נכשל בו באותן שנים). לא דיברתי שום שפה זרה, מלבד מעט צרפתית, ולא ידעתי להקליד במכונת כתיבה. עיסוקי היחידים עד כה היו גידול ילדי, טיפול במשק הבית באטיות יתרה ובחוסר כשרון וכתיבת רומנים. יתר על כן: תמיד הייתי עצלנית מאוד. עצלותי לא התבטאה בשינה עד שעות הבוקר המאוחרות (מאז ומעולם התעוררתי עם שחר וקמתי בקלות), אלא בבזבזו שעות רבות מספור בהתבטלות ובחלומות בהקיץ. זו הייתה הסיבה לכך שלא הצלחתי להשלים את לימודי או להביא עבודה כלשהי לידי גמר. כעת, אמרתי לעצמי שהגיע הזמן להיפטר מהפגם הזה. פנייה לאותה הוצאה לאור, שאליה הייתי מתקבלת מתוך רחמים והשתתפות בצערי, נראתה לי הפתרון ההגיוני והמציאותי ביותר, הגם שהתקבלות לעבודה בנסיבות כאלו הייתה גורמת לי אי־נעימות. קראתי באותה תקופה ספר שמצא חן בעיני: *Jeunesse sans Dieu*¹, מאת אֶדְן פּוֹן הוֹרְבַאט. לא ידעתי דבר על אודות המחבר, מלבד שמת צעיר, בפריז: בצאתו מבית קולנוע התמוטט עליו עץ. חשבתי שמיד עם התקבלותי להוצאה לאור אתרגם ואפרסם את הספר הנפלא הזה.

בהגיעי לרומא שכרתי חדר בפנסיון ליד כנסיית סנטה מריה מג'ורָה. היתרון העיקרי של פנסיון זה היה מחירו הזעום. ידעתי היטב שבזמן המלחמה ואחריה, הפנסיונים נעשו דומים לקסרקטינים ולמחנות מעבר. הפנסיון המסוים הזה היה משהו בין פנסיון לפנימייה. שהו שם סטודנטים, עקורים וקשישים הסרי

1 צרפתית: "נעורים ללא אל".

בית. במדרגות הדהד מדי פעם גונג, שצלילו היה עמוק ועמום, ובאמצעותו קראו לדייר זה או אחר לגשת אל הטלפון. בחדר האוכל המשותף הוגשו ארוחות צנועות, שכללו גבינת "רומא", ערמונים מבושלים וברוקולי. בזמן הארוחות נשמע מדי פעם צלצול פעמון, ומנהלת הפנסיון הקריאה לנו דברים שכתבה בשבח הפשטות.

דיברתי עם ידיד, שניהל את ההוצאה לאור בהעדרו של העורך. הידיד היה נמוך ושמן, עגלגל וקופצני כמו כדור. כשחיך, אלפי קמטים זעירים חרשו את פניו – פנים חיוורים, נבונים ומתוקים כשל ילד סיני. מלבד ההוצאה לאור הוא עסק באינספור פעילויות אחרות. הוא אמר שיקבל אותי לחצי משרה, לעת עתה; וכשיחזור בעל ההוצאה ייקבע מעמדי בבהירות רבה יותר. הוא ביקש ממני להתייצב במשרד למחרת בבוקר. כמו כן הוא אמר לי שבפנסיון שלי מתגוררת בחורה נוספת העובדת אצלו בתפקיד מנהלי, ואוכל להתלוות אליה בבקרים.

בשובי לפנסיון עליתי במדרגות והקשתי בדלת של אחד החדרים, שתי קומות מעלי. בחורה חיננית, ששערה חום ומתולתל ולחיה אדומות, פתחה את הדלת. שאלתי אותה אם אוכל להתלוות אליה למחרת בבוקר. היא ענתה לי שעליה לגשת מחר לבנק כלשהו, ושהיא תצטרך אפוא ללכת בדרך אחרת. היא הייתה אדיבה, אך מאופקת וקרירה. ירדתי במדרגות בתחושת בלבול ומועקה, מיוסרת בתסביך נחיתות מצמית. אמרתי לעצמי שהבחורה הזאת עובדת מן הסתם כבר שנים רבות, אולי מאז ומעולם, ועבודתה מנהלית, כלומר מוגדרת היטב, בלתי ניתנת לערעור ונחוצה. נוסף לכך היא חיה עם אחיה הקטן, בן התשע, והצליחה לפרנס אותו בזכות עבודתה. אני לא ידעתי אם אהיה מסוגלת לפרנס אפילו את ילדי.